

BUSINESS & HUMAN RIGHTS ACCELERATOR

In collaboration with:

Shift

SIKÇA SORULAN SORULAR

İŞ DÜNYASI VE İNSAN HAKLARI PROGRAMI HAKKINDA

S: İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı Nedir?

Y: İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı, farklı sektörlerden ve bölgelerden UN Global Compact üyesi şirketlerin insan hakları ve çalışan hakları alanlarında taahhütten eyleme geçmelerini destekleyen altı aylık bir hızlandırma programıdır. Program; insan hakları üzerindeki önemli etkilerini belirleme, uygunluk denetim (due diligence) süreçlerini tesis etme ve uygulanabilir bir eylem planı geliştirme süreçlerinde şirketleri destekleyerek insan hakları yolculuğunda ilerlemelerini hızlandıracaktır.

S: İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı ne zaman başlayacak?

Program Ocak 2025'te online başlangıç toplantısı ile başlayacaktır. Ülke Ağlarının oturumlarının kesin başlangıç tarihi henüz netleşmemiştir ve tarihler programa kabul edilecek şirketlerle Ocak ayında paylaşılacaktır.

ŞİRKET KATILIMI HAKKINDA

S: Şirketim İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı'na neden katılmalı?

Y: Şirketin büyüklüğü, hangi sektörde faaliyet gösterdiği ya da konumundan bağımsız olarak tüm şirketlerin insan haklarına saygı gösterme sorumluluğu vardır. Ayrıca hükümetler şirketlerin insan haklarıyla ilgili sorumluluklarını ciddiye aldıklarını göstermelerini zorunlu kılan adımlar atmakta ve bu sorumlulukların yerine getirilmesi iş dünyasında hızla bir norma dönüşmektedir. İnsan hakları tüm insanların doğuştan gelen haklarıdır. İnsan haklarına ve işçi haklarına saygı göstererek herkes için insanlık onurunu ve eşitliği desteklemek şirketlerin de görevidir. Giderek artan mevzuatlar ve yasal düzenlemelerle dünya genelinde tüm şirketlerden insan haklarına saygı göstermeleri beklenmektedir. Katılımcı şirketler; online ve uzmanların kolaylaştırıcılığında düzenlenen eğitimlere ve kapasite geliştirme oturumlarına erişebilecek, uluslararası en iyi uygulamalardan öğrenebilecek ve yerel düzeyde akranlarıyla birlikte öğrenme olanaklarından faydalanabilecektir.

S: Programa katılmanın faydaları nelerdir?

Y: İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı'na katılacak olan şirketler:

- İnsan hakları üzerindeki mevcut veya potansiyel olumsuz etkilerini belirleyebilecek ve değerlendirebilecek.
- Bu bulguları şirket içindeki süreçlere nasıl entegre edeceğini ve uygun önlemleri nasıl alacağını öğrenecek. Bu önlem ve tasarlanan süreçlerin işe yarayıp yaramadıklarını takip edebilecek.
- Operasyonların uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesinin, kuruluşları gelişen insan hakları durum tespiti mevzuatına nasıl hazırladığını öğrenecek.
- İnsan hakları alanında etkinlerin nasıl ele alındığını, şirketin ne türlü uygulamaları hayata geçirdiğini ve çalışmalarda elde edilen sonuçların iletişimini nasıl yapacağını öğrenecek.

- Diğer program katılımcıları, BM ortakları ve uzmanlardan oluşan bir ağı erişecek.

S: Zaman taahhüdü nedir?

Y: Katılımcıların altı aylık program boyunca yaklaşık 50 saatlerini program için ayırmaları beklenmektedir.

S: Şirketlerin katılımı için uygunluk kriterleri nelerdir?

Y: Şirketlerin İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı'na katılabilmeleri için aşağıdaki koşulları karşılamaları gerekmektedir:

- UN Global Compact üyesi olmak,
- Şirketinizin insan hakları alanındaki risklerini ve etkilerini belirlemeye ve değer zincirinizde temel bir alana odaklanacak şekilde bu çalışmaları ölçeklendirmeye istekli olmak,
- Belirlenen ve önceliklendirilen insan hakları risklerinin ele alınmasına yardımcı olacak bir Eylem Planı geliştirmeyi amaçlamak,
- Oturumlara katılmak ve Program faaliyetlerine katılmak üzere iki temsilci ve program gelişmelerini takip etmek, ekibi desteklemek ve üst düzey etkinliklere katılmak üzere üst düzey bir «Ekip Lideri» belirlemek,
- Programı tamamlamayı ve öğrendiklerini şirket stratejisi ve operasyonlarına dahil etmeyi taahhüt etmek,
- Şirketin UN Global Compact profilinin "aktif" olması. (2025 raporlamasının tamamlanmış olması.)
- UN Global Compact Türkiye yerel ağına tüzeli kişiliği olan Küresel İlkeler Sözleşmesi İmzacıları Derneği'ne kayıtlı olmak.

S: Katılım maliyeti ne kadardır?

Y: Program Türkiye'de ücretsizdir ve kontenjanla sınırlıdır.

S: Program küçük, orta ve büyük ölçekli şirketler için uygun mudur?

Y: Şirketlerin insan hakları ve çalışan hakları üzerinde farklı etkileri vardır. Dahası, şirketler iş dünyası ve insan hakları alanındaki politika ve uygulamaları da farklı düzeydedir. Bu nedenle her büyüklükteki şirketi, İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı'na katılmaya ve ayrıntılı durum tespiti (due diligence) sürecini başlatma ya da mevcut çalışmalarını ilerletme fırsatından faydalanmaya davet ederiz

S: Şirketimin devam eden bir insan hakları durum tespiti süreci (due diligence) bulunuyor. İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı katılmamız için uygun bir program mı?

Y: Evet. Halihazırda bir insan hakları ayrıntılı inceleme süreci bulunan şirketler uzmanlarla birlikte çalışacak, iyi örnekleri inceleyecek ve grup çalışmalarına katılacaktır. Şirketler, Birleşmiş Milletler İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri (UN Guiding Principles for Business and Human Rights) ve UN Global Compact'ın 10 İlkesi konusunda nasıl eyleme geçeceklerini anlamaya ek olarak, UN Global Compact İlerleme Bildirimi'ni (Communication on Progress- COP) etkili bir şekilde tamamlayabileceklerdir. Buna ek olarak, en iyi uygulamalarıyla gerçek anlamda ilham olan şirketler vaka çalışmalarını uluslararası platformlarda ve ilgili etkinliklerde paylaşmaya davet edileceklerdir.

S: UN Global Compact'e üye olmayan şirketler programa katılabilir mi?

Y: Program UN Global Compact şirketlerine özel olarak tasarlanmıştır. Bir şirketin programa katılabilmesi için UN Global Compact'e ve Küresel İlkeler Sözleşmesi İmzacıları Derneği'ne kayıtlı olması gerekmektedir. UN Global Compact üyelik süreçleri hakkında bilgi almak için [lütfen tıklayınız](#).

S: Program hangi ülkelerde sunuluyor?

Programı sunan ülkelerin listesini görmek için lütfen unglobalcompact.org/bhr-accelerator adresindeki web sitemizi ziyaret edin.

S: İş Dünyası ve İnsan Hakları Programı'na katılmak için nasıl kaydolabilirim?

Y: Programa katılmak için lütfen unglobalcompact.org/bhr-accelerator adresini ziyaret edin.

İŞ DÜNYASI VE İNSAN HAKLARI HAKKINDA

S: Birleşmiş Milletler İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri (UNGPs) Nedir?

Y: Birleşmiş Milletler İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri, 2011 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi tarafından oy birliğiyle imzalanan, iş dünyası ve insan hakları alanında güvenilir bir uluslararası standarttır. 31 ilke, iş dünyasının insan haklarına olumsuz etkilerinin önlenmesi ve ele alınması konusunda devletlerden ve şirketlerden beklentileri belirler. Dünya genelinde tüm devletler ve tüm şirketler için geçerli olan bu ilkeler, günümüzde her kıtada şirketler, hükümetler ve paydaşları tarafından uygulanmaktadır.

S: UN Global Compact'ın 10 İlkesi nedir?

Y: UN Global Compact'ın 10 İlkesi'nin (10 İlke) temel aldığı bildirdiği şunlardır: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) Çalışma Yaşamında Temel İlkeler ve Haklar Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Rio Çevre ve Kalkınma Bildirgesi ve Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi. UN Global Compact'e imza atan kurumlar 10 İlke'ye uygun iş yapacaklarını ve kaydettikleri ilerlemeyi raporlamayı taahhüt eder. Bu da şirketlerin insan hakları, çalışma standartları, çevre ve yolsuzlukla mücadele alanlarındaki temel sorumlulukları yerine getirecek şekilde faaliyet göstermeleri anlamına gelir.

S: UN Global Compact'ın İnsan Hakları ve Çalışma Standartları İlkeleri Nelerdir?

Y: UN Global Compact'ın ilk iki ilkesi insan haklarıyla ilgilidir.

İlke 1: İş dünyası uluslararası ilan edilmiş insan haklarını desteklemeli ve haklara saygı duymalıdır.

İlke 2: İş dünyası insan hakları ihlallerinin suç ortağı olmamalıdır. UN Global Compact'ın sonraki dört ilkesi çalışma standartlarıyla ilgilidir.

İlke 3: İş dünyası çalışanların sendikalaşma ve toplu müzakere özgürlüğünü desteklemelidir.

İlke 4: Zorla ve zorunlu işçi çalıştırma uygulamasına son verilmelidir.

İlke 5: Her türlü çocuk işçi çalıştırılmasına son verilmelidir

İlke 6: İşe alım ve işe yerleştirmede ayrımcılığa son verilmelidir.

S: Birleşmiş Milletler İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri ile UN Global Compact'ın 10 İlkesi arasında nasıl bir ilişki vardır?

Y: Birleşmiş Milletler İş Dünyası ve İnsan Hakları Rehber İlkeleri, tüm şirketler için geçerli olan, uluslararası bir standart ve insan haklarına saygıyı işlevsel hale getirmeye yönelik ayrıntılı bir plan sunar. Rehber ilkeler, insan haklarına saygı sorumluluklarını yerine getirdiklerinden emin olmak üzere yürürlüğe koymaları gereken ilkeler ve süreçler hakkında katılımcılara güvenilir bir çerçeve sunarak UN Global Compact'ın İnsan Hakları ve Çalışma Standartları İlkeleri'ni güçlendirirler.

S: İş dünyası ve insan haklarına ilişkin ayrıntılı inceleme süreci nasıl işler?

Y: Rehber İlkeleri bağlamında insan hakları durum tespiti, tüm işletmelerin dahil oldukları olumsuz insan hakları etkilerini proaktif olarak nasıl yönettiklerini 'bilmelerini ve göstermelerini' sağlamak için üstlenmeleri beklenen, 'iş risklerinden' ziyade 'insanlara yönelik risklere' odaklanan sürekli bir risk yönetimi sürecini kapsar. İnsan Hakları Durum Tespiti (Human Rights Due Diligence, HRDD), mevcut ve potansiyel insan hakları etkilerinin değerlendirilmesini; bulguların entegre edilmesini ve bunlara göre hareket edilmesini; yanıtların izlenmesini ve etkilerin nasıl ele alındığının özellikle etkilenen paydaşlara iletilmesini gerektirir. İnsan hakları politikalarını yürürlüğe koyup şikâyet mekanizmaları ve iyileştirme planları oluşturarak insan haklarına bağlılık göstermenin ötesinde, HRDD, işletmelerin katılımlarını anlamalarına ve harekete geçmelerine yardımcı olup devam eden bir süreçtir.

